



ผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพ ต่อกลุ่มบริษัทธุรกิจ
ประกันภัยและประกันชีวิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
The Effects of Tax Deduction for Health Insurance Premiums on the
Insurance and Life Insurance Business Group of Listed Companies in
the Stock Exchange of Thailand

ชินภัทร แสนสุภา¹ และ ชนิตา ยารณะ²

Chinnaphat SaensuphaS and Chanida Yarana

Received: 1 May 2021; Revised: 5 June 2021; Accepted: 10 June 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพ กลุ่มธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการใช้มาตรการลดหย่อนเบี้ยประกันสุขภาพของรัฐบาลในอนาคต เกี่ยวกับการลดหย่อนเบี้ยประกันสุขภาพให้แก่คู่สมรสและบุตร การศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงสำหรับกลุ่มผู้ขายประกันจำนวน 9 คน และเลือกตัวอย่างแบบกอนหิมะหรือแบบลูกโซ่ สำหรับกลุ่มผู้ซื้อประกัน จำนวน 27 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ผลการศึกษาพบว่า ด้านผู้ขายประกัน มองว่ามาตรการลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพ มีผลกระทบต่อการรายได้จากการขายประกันสุขภาพ โดยมียอดขายเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยหลักมาจากกระแสความนิยมของคนไทยที่เริ่มสนใจซื้อประกันสุขภาพซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องซื้อเพื่อคุ้มครองตนเอง แต่มาตรการลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพเป็นปัจจัยที่เสริมเข้าไปเพื่อสร้างแรงจูงใจในการซื้อ และมองว่าหากให้สิทธิลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพแก่คู่สมรสและบุตร จะเป็นแรงจูงใจในการซื้อประกันสุขภาพมากขึ้น สำหรับด้านผู้ซื้อประกัน มีเหตุผลหลักคือความต้องการซื้อประกันเพื่อคุ้มครองด้านสุขภาพให้กับตนเองและแบ่งเบาภาระด้านรายจ่ายเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาล ส่วนเรื่องลดหย่อนภาษีเป็นเรื่องรอง หากเพิ่มวงเงินมากขึ้นหรือให้สิทธิ

¹ นิสิตปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

E-mail: chin9991@gmail.com เบอร์โทร 0863218221

² ดร., อาจารย์ภาควิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

E-mail: chaniday@nu.ac.th เบอร์โทร 0850407089

ลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพแก่คู่สมรสและบุตร จะเป็นแรงจูงใจสำคัญที่จะทำให้มีคนมาซื้อประกันสุขภาพมากขึ้น

คำสำคัญ : ประกันสุขภาพ, ลดหย่อนภาษี, ธุรกิจประกันชีวิต

Abstract

This research aims to study the effects of tax deduction for health insurance premiums on the insurance and life insurance business group of listed companies in the Stock Exchange of Thailand and to study further guidelines for the government to develop tax reduction measures regarding health insurance premiums for spouses and children. The study conducted by qualitative approach with 36 samples. Nine interviewees were randomly selected from insurance sellers whereas other 27 interviewees were selected from insurance buyers by using snowball or chain method. Semi-structured interview was applied as a research tool in this study.

The findings revealed that the insurance sellers viewed that the tax reduction measures for health insurance premiums affects sales volume with increasing growth rates and higher trends. The main reason was the popularity of Thai people who are interested in purchasing health insurance for self-protection. However, insurance sellers viewed that the tax reduction measures for health insurance premiums is a supplement factor. There should be additional tax incentive on tax reduction regarding health insurance premiums for spouses and children. For Insurance buyers, the main reason was that they had a desire to buy for their own health and want to alleviate the tax burden of medical expenses. Consequently, tax deductions became minor reason of purchasing. In the buyers' opinions, the increasing of tax deduction regarding health insurance premiums for spouses and children will influence health insurance consumption in the future.

Keywords : Health insurance, Tax deduction, Life insurance Business

บทนำ

ปัจจุบันค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลต่องบประมาณและค่าใช้จ่ายของภาครัฐเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ โดยในปี 2559 ระบบสวัสดิการข้าราชการซึ่งภาครัฐมีรายจ่ายด้านสุขภาพกับข้าราชการ 7.1 หมื่นล้านบาท สูงกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ที่ 6 หมื่นล้านบาท หนี้ค้างกองทุนประกันสังคม 6.5 – 7 หมื่นล้านบาท สูงกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ที่ 4 หมื่นล้านบาท และระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า ซึ่งต้องใช้งบประมาณสูงถึง 1.5 แสนล้านบาทต่อปี และจากการสำรวจของ The AIA Healthy Living index ในปี 2561 พบว่า ร้อยละ 36 คนไทยมีความกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่อาจจะเกิดขึ้นในการรักษาโรคร้ายแรง โดยเฉพาะโรคมะเร็ง และร้อยละ 51 ประเมินว่าจำนวนเงิน ค่ารักษาพยาบาลจะส่งผลกระทบต่อสถานะการเงิน เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการรักษาค่อนข้างสูงนั่นเอง และจากการสำรวจออนไลน์ของ บริษัท พรุเด็นเซียล ประกันชีวิต (ประเทศไทย) จำกัด ในปี 2560 พบว่า คนไทยร้อยละ 69 มีความกังวลเรื่องปัญหาสุขภาพ และอีกร้อยละ 34 เชื่อว่าสุขภาพจะแย่ลงในอีก 5 ปีข้างหน้า ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis) 5 ปีย้อนหลัง โดยใช้รายได้เบี้ยประกันในปี 2556 เป็นปีฐาน ตามข้อมูลส่วนแบ่งการตลาด ประกันสุขภาพของประเทศไทย พบว่าในช่วงปี 2559 – 2560 มีเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของรายได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 10.92 ซึ่งมากกว่าการเปลี่ยนแปลงในช่วงปีอื่น ๆ สอดคล้องกับ รัฐบาลออกมาตรการลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพ ให้กับผู้มีเงินได้ จำนวน 15,000 บาทต่อปี โดยมาตรการดังกล่าวมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้นมา นับเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนทำประกันชีวิตและประกันสุขภาพมากขึ้น นอกจากจะเป็นการซื้อความประกันสุขภาพให้กับตนเองในอนาคตแล้ว ยังนำเบี้ยประกันสุขภาพที่ซื้อนั้นไปใช้ลดหย่อนภาษีได้อีกด้วย อย่างไรก็ตามการซื้อเบี้ยประกันสุขภาพให้กับคู่สมรสของผู้มีเงินได้และบุตร ปัจจุบันยังไม่สามารถนำเบี้ยประกันสุขภาพที่จ่ายไปนั้นนำมาใช้ลดหย่อนภาษีได้แต่อย่างใด

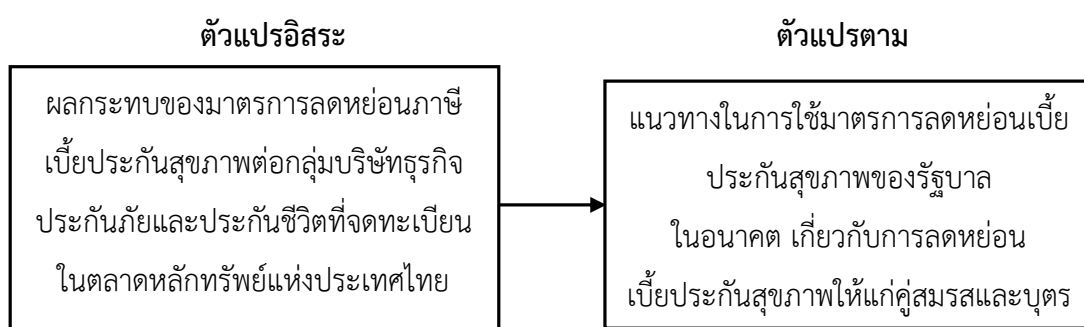
จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการประกันสุขภาพ โดยตั้งคำถามจากปรากฏการณ์ดังกล่าวว่านโยบายมาตรการลดหย่อนเบี้ยประกันสุขภาพ มีผลกระทบอย่างไรต่อกลุ่มธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิตและประกันภัยที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเฉพาะด้านรายได้ของธุรกิจ และบุคคลธรรมดาได้มีการนำสิทธิประโยชน์ทางภาษีเกี่ยวกับการลดหย่อนเบี้ยประกันสุขภาพมาใช้อย่างไรจากมุมมองของผู้บริหารธุรกิจกลุ่มประกันภัยและประกันชีวิตรวมทั้งกลุ่มผู้ซื้อประกันภัย เนื่องจากเป็นมาตรการการลดหย่อนภาษีดังกล่าวเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนผู้มีเงินได้ที่ต้องเสียภาษี มาใช้สิทธิซื้อประกันสุขภาพที่ตรงกับความต้องการในปัจจุบันมากขึ้น ช่วยบรรเทารายจ่ายด้านภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ช่วยให้ผู้ประกอบการประกันภัยมีรายได้จากการดำเนินงานที่เติบโตมากยิ่งขึ้น และช่วยลดรายจ่ายของภาครัฐบาลสำหรับงบประมาณภาครัฐเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลจากปัญหาสังคมผู้สูงอายุที่มาพร้อมกับความเหลื่อมล้ำ

และประสิทธิภาพของระบบสวัสดิการ และผลการวิจัยดังกล่าวยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการใช้มาตรการลดหย่อนเบี้ยประกันสุขภาพของรัฐบาลในอนาคตเกี่ยวกับการลดหย่อนเบี้ยประกันสุขภาพให้แก่คู่สมรสของผู้มีเงินได้และบุตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพต่อกลุ่มธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการใช้มาตรการลดหย่อนเบี้ยประกันสุขภาพของรัฐบาลในอนาคตเกี่ยวกับการลดหย่อนเบี้ยประกันสุขภาพให้แก่คู่สมรสและบุตร

กรอบแนวคิดในการวิจัย



วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารหรือผู้ที่ผู้บริหารมอบหมายให้การสัมภาษณ์ของกลุ่มบริษัทธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กลุ่มผู้ขายประกัน) จำนวน 16 บริษัท (บริษัทละ 1 คน) และกลุ่มผู้ซื้อประกันสุขภาพของบริษัทดังกล่าว (ซึ่งไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอนได้)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มผู้ขายประกัน จำนวน 9 คน สำหรับกลุ่มผู้ซื้อประกัน ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบกอนหิมะหรือแบบลูกโซ่ โดยได้รับข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารหรือผู้ที่ผู้บริหารมอบหมายให้สัมภาษณ์ บริษัทละ 3 คน รวม 27 คน โดยผู้ซื้อประกันต้องเป็นผู้ซื้อที่เป็นตัวแทนในแต่ละภาค และอยู่ในช่วงอายุ 25 – 59 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบคุณภาพของคำถามที่จะต้องสัมภาษณ์ผู้บริหารหรือผู้ที่ผู้บริหารมอบหมายให้สัมภาษณ์ของกลุ่มบริษัทประกันภัยและประกันชีวิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และผู้ซื้อประกันสุขภาพก่อนนำออกไปใช้จริง โดยส่งตัวอย่างคำถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้แก่ (1) สรรพากรอำเภอ ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านภาษีอากรซึ่งมีอายุราชการกับกรมสรรพากร 34 ปี (2) ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (ผอ.สน.คปภ.) ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย และ (3) ผู้จัดการบริษัทประกันชีวิต ที่มีอายุการทำงานด้านการประกันภัยมานานกว่า 10 ปี ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการขายประกัน เพื่อสอบถามความถูกต้องของกฎหมายที่เกี่ยวข้องและคำถามที่จะใช้สอบถามผู้บริหารหรือผู้ที่บริหารมอบหมายให้สัมภาษณ์ และผู้ซื้อประกันสุขภาพ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านทบทวนข้อคำถาม เพื่อทดสอบความเข้าใจได้และตรงประเด็นของคำถาม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องว่าครอบคลุมเนื้อหาที่ผู้วิจัยต้องการทราบแล้วหรือไม่ จากนั้นจึงทำการปรับปรุงข้อคำถามต่าง ๆ ตามข้อเสนอแนะที่ได้รับก่อนนำข้อคำถามไปใช้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษามีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตบันทึกเสียงและจดบันทึกเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ ซึ่งจะได้ข้อมูลที่เป็นทัศนะหรือความรู้สึกได้อย่างเป็นอิสระ สำหรับกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) รายบุคคล (ประวิทย์, 2545, น.11) ทั้งกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารหรือผู้ที่บริหารมอบหมายให้สัมภาษณ์และกลุ่มตัวอย่างผู้ซื้อประกันสุขภาพ จึงเป็นอันเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์
2. นำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการตอบประเด็นสัมภาษณ์ (Interview Research) และข้อมูลจากเอกสาร (Document Research) จะถูกนำมาวิเคราะห์และประมวลผล โดยเชื่อมโยงผลกระทบต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริงที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการศึกษาต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบ และนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน แสดงความสำคัญของข้อมูลได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น
3. นำข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาสรุปสาระสำคัญ โดยการถอดรหัสและแบ่งกลุ่มข้อมูล เพื่อให้ได้ผลเชิงประจักษ์ และนำข้อมูลที่ถอดรหัสแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทบทวนอีกครั้ง
4. ในการเขียนรายงานการวิจัยนั้น เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ ตีความ และเขียนรายงานข้อมูลที่ได้จากการศึกษาตรงตามความจริง (Accurate) นำเสนอในรูปแบบการพรรณนาข้อเท็จจริงเชื่อมโยงไปสู่ข้อสรุปความจริง (สมสุตา ผู้พัฒน์, 2558)

ผลการวิจัย

1. ผลกระทบของนโยบายมาตรการลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพต่อกลุ่มธุรกิจบริษัทประกันภัยและประกันชีวิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.1 ด้านผู้ขายประกัน

1.1.1 อัตราการเติบโตของรายได้และอัตราการเติบโตของยอดขาย เปรียบเทียบปี 2560 และ 2559

จากการศึกษาพบว่า ผู้ขายประกันให้ข้อมูลว่ารายได้จากการขายประกันสุขภาพในปีภาษี 2560 เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 11 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2559 และมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องในปี 2561 ซึ่งการเติบโตของยอดขายประกันสุขภาพ ผู้ขายประกันส่วนใหญ่เชื่อว่ามาจากคนไทยเริ่มสนใจสุขภาพอยู่แล้ว และร้อยละ 80 ของยอดขายที่เพิ่มขึ้นมาจากการที่องค์กรต่าง ๆ ซื้อประกันสุขภาพให้เป็นสวัสดิการแก่พนักงาน

1.1.2 ผลกระทบของมาตรการลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพต่อรายได้ และการบริหารงานด้านอื่น ๆ ของบริษัท

ผู้ขายประกันมองว่าผลกระทบต่อมาตรการลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพทำให้รายได้ มีการเติบโตเพิ่มขึ้นปกติ และด้านช่องทางการจำหน่าย ไม่กระทบเนื่องจากบริษัทมีช่องทางการจำหน่ายไว้อยู่ก่อนแล้ว สำหรับด้านการบริหารด้านอื่น ๆ พบว่าในปี 2561 ผู้ขายประกันต้องปรับการรายงานข้อมูลผู้ซื้อประกันสุขภาพนำเสนอกรมสรรพากร

1.1.3 รูปแบบการซื้อประกันสุขภาพของผู้ซื้อประกัน

ผู้ขายประกันส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าผู้ซื้อประกันสุขภาพเฉพาะแบบๆ มากกว่า การซื้อจากสัญญาเพิ่มเติมจากสัญญาหลัก ตัวอย่างเช่น ผู้ให้การสัมภาษณ์ IN001 กล่าวว่า “ไม่มีการซื้อเพิ่มเติมจากสัญญา เพราะมีแต่อุบัติเหตุเคลมได้ ”, ผู้ให้การสัมภาษณ์ IN005 กล่าวว่า “ส่วนใหญ่ซื้อแยกได้อยู่แล้ว แล้วก็เดี๋ยวนี้มันก็ไปแฝงพวก PA ก็หักได้ ถูกมัย มี PA กับพวกโรคร้ายแรง ถูกมัย คือวินาศภัยก็จะมีเรื่องนี้เสริมเข้าไป”

1.1.4 การซื้อประกันสุขภาพให้กับคู่สมรสหรือบุตร และความเห็นของผู้ขายประกันต่อการนำสิทธิประโยชน์มาใช้ในการหักลดหย่อนภาษีสำหรับเบี้ยประกันสุขภาพคู่สมรสและบุตร

ผู้ขายประกันส่วนใหญ่ไม่ได้เก็บสถิติของผู้ซื้อประกันที่ได้ซื้อประกันสุขภาพให้แก่คู่สมรสและบุตร แต่ก็มีผู้ขายประกันบางรายให้ข้อมูลว่าเคยมีผู้ซื้อประกันสุขภาพสอบถามบริษัทผู้ขายประกันว่าประกันสุขภาพที่ซื้อให้แก่บุตรนำไปลดหย่อนภาษีได้หรือไม่ ตัวอย่างเช่น ผู้ให้การสัมภาษณ์ IN005 กล่าวว่า “ก็มีคำถามนะว่าซื้อให้กับภรรยาและบุตรลดหย่อนได้มัย” อย่างไรก็ตาม ผู้ขายประกันส่วนใหญ่มองว่าหากเบี้ยประกันสุขภาพที่จ่ายให้แก่คู่สมรสและบุตรนำไปใช้ลดหย่อนภาษีได้ จะเป็นแรงจูงใจมากขึ้น สำหรับด้านโอกาสความเป็นไปได้ในอนาคตที่รัฐบาลจะให้สิทธิลดหย่อนภาษีเบี้ย

ประกันสุขภาพให้แก่คู่สมรสและบุตรนั้น ผู้ขายประกันส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าหากในอนาคตรัฐบาลไม่สามารถแบกรับภาระค่ารักษาพยาบาลตามสิทธิการรักษาขั้นพื้นฐานของประชาชนได้ และวิธีการที่ดีที่สุดคือให้ประชาชนซื้อประกันให้กับตนเอง รัฐบาลจึงต้อง “สร้างแรงจูงใจโดยใช้มาตรการทางภาษี” ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่ง

1.1.5 การจัดอันดับการตัดสินใจซื้อประกันสุขภาพของบุคคลธรรมดา

ส่วนใหญ่มองว่าเหตุผลหลักการซื้อประกันสุขภาพเพื่อคุ้มครองตนเองเป็นแรงจูงใจมากกว่า และการเพื่อใช้ลดหย่อนภาษีเป็นเรื่องรอง หรือเป็นเพียงปัจจัยเสริมเท่านั้น

1.1.6 ความคิดเห็นด้านอื่น ๆ

ผู้ขายประกันส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า รัฐบาลควรเพิ่มวงเงินประกันสุขภาพ 50,000 บาท และไม่ควรนำมารวมกับประกันชีวิต ตัวอย่างเช่น ผู้ให้การสัมภาษณ์ IN001 กล่าวว่า “ผมว่าน่าจะวงเงินชัก 50,000 นะ คือ เป็น Max อะ เพราะมันไม่ใช่บอกว่าจะไปซื้อห้าหมื่น จริงๆแล้วผมว่าอย่างคุณให้ประกันชีวิต 100,000 อะ เพื่อส่งเสริมการออม คุณยังให้ตั้ง 100,000 บาท แต่ประกันสุขภาพ พุดง่าย ๆ ในช่วยให้คนแบ่งเบาภาระของผู้ป่วย เค้าน่าจะเดือนร้อนกว่าชีวิตนะถูกมั้ย เพราะว่าในเมื่อชีวิตคุณให้ตั้ง 100,000 สุขภาพอย่างน้อยคุณต้องให้ 50,000” และ ผู้ให้การสัมภาษณ์ IN005 กล่าวว่า “เพราะว่าลูกค้าบางคนเท่าที่เคยคุยกับเค้า เค้าบอกว่ามี แต่เค้าหักได้หมดแล้ว เค้าเลยไม่เอา PA คือมีกรรมธรรม์ประกันชีวิตเกิน 100,000 บาทอยู่แล้ว ฉะนั้นควรเพิ่มตรงนี้ได้ก็ดี วงเงินที่เหมาะสม พี่ว่าจะอยู่ชัก 50,000 บาท” นอกจากนี้ผู้ขายประกันรายหนึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจว่ารัฐบาลควรเป็นผู้ซื้อประกันสุขภาพให้กับข้าราชการ อาจจะบางส่วนหรือทั้งหมด เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายด้านรักษาพยาบาลให้กับข้าราชการของภาครัฐ เปลี่ยนจากการจ่ายโดยตรง มาซื้อประกันเพื่อกระจายความเสี่ยงแทน

ผู้ขายประกันส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า การนำส่งข้อมูลผู้ซื้อเบี้ยประกันสุขภาพแก่กรมสรรพากรภายในวันที่ 7 มกราคม 2562 ส่วนใหญ่ประสบปัญหาคือ ความยุ่งยากที่ให้ลูกค้าซึ่งเป็นผู้ขอเอาประกันภัย ประสงค์จะใช้สิทธิขอยกเว้นภาษีเงินได้ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีอาหรือไม่ โดยลดหย่อนได้เฉพาะผู้เอาประกัน ซึ่งเป็นผู้มีเงินได้และจ่ายเบี้ยประกันจากเงินได้นั้น ซึ่งมีเงื่อนไขเป็นไปตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากร ฉบับที่ 315

ผลการวิจัย

ด้านผู้ซื้อประกัน

1. เกี่ยวกับการยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในแต่ละปีของผู้ซื้อประกันผู้ซื้อประกันส่วนใหญ่นำเบี้ยประกันสุขภาพไปใช้สิทธิลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รวมกับสิทธิประโยชน์ลดหย่อนทางภาษีอื่น ๆ ซึ่งทำให้มีภาษีที่ต้องชำระลดลง หรือได้รับคืนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ที่ชำระไว้เกิน ตัวอย่างเช่น ผู้ให้การสัมภาษณ์ 1001 กล่าวว่า “ได้คืนทุกปีค่ะ ส่วนที่ได้คืนมาจากลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิต ประกันภัย นโยบายต่าง ๆ รวมถึงประกันอุบัติเหตุและสุขภาพ” และ ผู้ให้การสัมภาษณ์ 1003 กล่าวว่า “มีค่ะ มีชำระเพิ่มเติม ก็แล้วแต่ค่ะ บางปีก็ 1,000 กว่าบาท แต่ปีนี้ถูกน้อย เหลือ 400 กว่าบาท ที่ใช้สิทธิคือ สามิไม่มีเงินได้ ประกันสังคม ประกันชีวิต ดอกเบี้ยบ้าน บิตามารดาอายุเกิน 60 เงินบริจาค ใช้เกือบครบ”

2. ลักษณะ/รูปแบบการซื้อประกันชีวิตเพื่อนำมาลดหย่อนภาษีเงินได้ของผู้ซื้อประกันผู้ซื้อประกันส่วนใหญ่ซื้อประกันสุขภาพซื้อประกันชีวิตส่วนตัวไม่เกิน 100,000 บาท แต่ก็มีผู้ซื้อบางรายที่ไม่ได้ซื้อประกันชีวิตแต่ซื้อประกันสุขภาพ

3. เหตุผลของการเลือกซื้อประกันสุขภาพของผู้ซื้อประกัน

ผู้ซื้อประกันส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า เหตุผลหลักที่ซื้อประกันสุขภาพคือเพื่อคุ้มครองตนเอง และเห็นว่าประกันสุขภาพเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ตัวอย่างเช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ 1001 กล่าวว่า “จริง ๆ วัตถุประสงค์ไม่ได้เพื่อลดหย่อน มันก็เพื่อใช้แบ่งเบาภาระถ้าต้องรักษาพยาบาล ลดหย่อนเป็นประเด็นรอง” ผู้ให้สัมภาษณ์ 1002 กล่าวว่า “เพื่อคุ้มครองตนเองที่สามารถที่จะเบิกได้ ไม่ได้มองภาษีที่จะเอามาหัก เพราะพี่ผอนบ้าน พี่มีลูก” แต่สำหรับผู้ซื้อประกันที่มีบุตรกลับมองว่า หากรัฐบาลให้สิทธิลดหย่อนภาษีแก่บุตรได้ จะเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการซื้อประกันสุขภาพมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ 1002 กล่าวว่า “มาตรการลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพ ในเรื่องกระตุ้นแรงจูงใจ ถ้าให้บุตรด้วยพี่ว่าเป็นการเพิ่มแรงจูงใจนะ” ผู้ให้สัมภาษณ์ 1003 กล่าวว่า “ประกันสุขภาพค่าเบี้ยตรงนั้นมันถูก พอมันถูกสรรพากรเค้าให้ 15,000 พอถ้าประกันรวมเบ็ดเสร็จทั้งหมดเราจ่ายไปเยอะ เราก็เคลมได้น้อยในทางภาษี สมมติว่าจ่ายไป 50,000 เราได้ใช้ได้แค่ 15,000 กว่าบาทอย่างเงี้ย เหตุผลหลักคือเราซื้อเพิ่มคุ้มครองตนเอง และถ้าเค้าให้เราเพิ่มเราก็คงอยากซื้อเพิ่ม”

4. ความเห็นของผู้ซื้อประกัน ต่อ ความต้องการซื้อประกันสุขภาพแก่คู่สมรสและบุตรในอนาคต

ผู้ซื้อประกันส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า หากรัฐบาลมีมาตรการลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพให้แก่คู่สมรสและบุตร มีความต้องการที่จะซื้อประกันสุขภาพมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ 1002 กล่าวว่า “สามีตัวเค้าเองแยกยื่นอยู่แล้ว แต่กับบุตรก็น่าจะนำมาลดหย่อนได้ ก็น่าจะซื้อ เพราะเป็นค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครองออกให้” และ ผู้ให้สัมภาษณ์ 1003 กล่าวว่า “ซื้อค่ะ เพราะปัจจุบันใช้ประกันของคู่สมรสอยู่แล้วหนึ่งส่วน แต่ว่าเค้าให้ไม่เกิน 10,000 ก็คือของคู่สมรสเราไม่มีเงินได้ เพราะฉะนั้นพอถ้าเกิดว่าเค้าให้เพิ่มมากขึ้น มีทั้งสามีและก็บุตร เราก็จะได้ตรงนี้เพิ่มมากขึ้น”

5. ความคิดเห็นอื่น ๆ

ผู้ซื้อประกันส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ควรเพิ่มวงเงินหรือควรให้วงเงินสูงสุดไว้และให้ใช้สิทธิรวมกันได้ ตัวอย่างเช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ I002 กล่าวว่า “พี่ว่าควรเพิ่มวงเงิน ถ้าเพิ่มเป็น 20,000 ก็ได้หรือรวมทั้งหมด 150,000” และ ผู้ให้สัมภาษณ์ I003 กล่าวว่า “สำหรับเรื่องการเพิ่มวงเงินประกันจะเพิ่มเท่าไรก็ได้ แต่หมายความว่า เพิ่มให้เท่าไรก็ได้ แต่วงเงินสูงสุดอะ สมมติ วงเงินสูงสุดให้ไม่เกิน 100,000 คุณน่าจะเป็นเบี้ยประกันสุขภาพเท่าไรก็ได้ เบี้ยประกันสุขภาพเท่าไรก็ได้ แต่สองอย่างรวมกันไม่เกิน 100,000”

ผู้ซื้อประกันส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า การนำส่งข้อมูลผู้ซื้อเบี้ยประกันสุขภาพแก่กรมสรรพากรภายในวันที่ 7 มกราคม 2562 นั้น ส่วนตัวแล้วมองว่ามีปัญหาเล็กน้อย ตัวอย่างเช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ I001 กล่าวว่า “ยุ่งยากลำบากมัย..ก็นิดหน่อยนะ เพราะเราต้องไปดูว่า ต้องแจ้งบริษัทอะไรบ้างที่เราทำอยู่ แล้วแต่ละบริษัทเราต้องแจ้งเค้าทางไหนนะ อะไรอย่างนี้ค่ะ” ผู้ให้สัมภาษณ์ I002 กล่าวว่า “เร็วไป เพราะว่าลูกค้ามันน่าจะยื่น... คือแบบมันสามารถยื่นได้ถึงวันที่ 31 มีนา อันนั้นจริงๆ พี่ไม่อยากจะให้ส่งด้วยซ้ำ ทำเหมือนกับผ่อนบ้านอะ ก็คือไม่ต้องส่ง” และ ผู้ให้สัมภาษณ์ IN003 กล่าวว่า “ไม่รู้ว่าเราจะไปสามารถรู้ยังงี้ ว่าบริษัทประกันมันส่งไม่ส่งเราไม่รู้”

ผู้ซื้อประกันส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า เมื่อเราได้จ่ายเงินซื้อประกันสุขภาพย่อมมีสิทธินำไปลดหย่อนภาษีโดยใช้เอกสารหลักฐานเช่นเดิมโดยไม่คำนึงถึงการนำส่งข้อมูลแก่กรมสรรพากร ตัวอย่างเช่น ผู้ให้สัมภาษณ์ I001 กล่าวว่า “คือในฐานะคนซื้อประกันนะค่ะ ไม่รู้สึกเลยว่าเราไม่มีสิทธิไปลดหย่อน” ผู้ให้สัมภาษณ์ I002 กล่าวว่า “ถ้าเกิดเรามีหลักฐาน มันไม่จำเป็นต้องส่งข้อมูลให้ อะไรอย่างนี้ มันเหมือนเป็นการตัดสิทธิเค้า เพราะส่งหลังวันที่ 7 มกรา ไม่ได้ละ” และ ผู้ให้สัมภาษณ์ I003 กล่าวว่า “เรามีหน้าที่ยื่นแบบ เรากียื่นตามเอกสารหลักฐานของเรา”

สำหรับช่องทางการเลือกซื้อประกัน ผู้ซื้อประกันส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ต้องการซื้อประกันกับพนักงานขายที่ได้มีการพูดคุยเจอหน้ากันและได้เห็นเอกสารหรือรายละเอียดในกรมธรรม์ก่อนการตัดสินใจซื้อ มากกว่า การขายผ่านทางโทรศัพท์ที่มีเพียงการพูดคุยและตกลงกันโดยที่ยังไม่เห็นรายละเอียด เพื่อต้องการเปรียบเทียบผลประโยชน์ หรือทราบข้อยกเว้นบางประการในกรมธรรม์

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง ผลกระทบมาตรการลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพ ต่อกลุ่มบริษัทธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ คือ พบว่า โดยรวมมีผลกระทบต่อรายได้จากการขายประกันสุขภาพ โดยมีเติบโตเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งมาจากปัจจัยหลักมาจากกระแสความนิยมของคนไทยที่เริ่มสนใจซื้อประกันสุขภาพซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องซื้อเพื่อคุ้มครองตนเอง แต่มาตรการลดหย่อนภาษีเบี้ย

ประกันสุขภาพเป็นปัจจัยที่เสริมเข้าไปเพื่อสร้างแรงจูงใจ และมองว่าหากให้สิทธิลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพแก่คู่สมรสและบุตร จะเป็นแรงจูงใจในการซื้อประกันสุขภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม หากมองตามข้อเท็จจริงในเรื่องของสิทธิในการลดหย่อนประกันชีวิต เมื่อเปรียบเทียบกับประกันสุขภาพ นั้น ประกันชีวิตสามารถนำไปใช้สิทธิลดหย่อนภาษีได้มากกว่า เพราะประกันสุขภาพที่ให้ลดหย่อนเพียง 15,000 บาท ไม่กระทบกับภาษีที่ต้องชำระจึงอาจยังเป็นแรงจูงใจที่ไม่มากพอที่มาตรการดังกล่าวจะเป็นเหตุผลหลักที่ผู้ซื้อประกันสุขภาพซื้อประกันเพื่อมาลดหย่อนภาษี แตกต่างจากประกันชีวิตที่ให้สิทธิลดหย่อนถึง 100,000 บาท หากไม่รวมกับประกันสุขภาพ อีกทั้งยังเป็นการประกันแบบเงินออม และเมื่อนำมาลดใช้สิทธิหย่อนได้มาก และผลการวิจัยพบว่าทั้งด้านผู้ขายประกันส่วนใหญ่เห็นว่าควรเพิ่มวงเงินประกันสุขภาพมากขึ้น ในวงเงิน 50,000 บาทโดยไม่รวมกับวงเงินลดหย่อนประกันชีวิต 100,000 บาท ในขณะที่ด้านผู้ซื้อประกันส่วนใหญ่เห็นว่าควรเพิ่มวงเงินประกันสุขภาพเพิ่มขึ้นโดยไม่จำกัดว่ากี่บาทแต่อยู่ในวงเงิน 100,000 บาท กล่าวคือผู้ซื้อสามารถซื้อประกันชีวิตหรือประกันสุขภาพเท่าไรก็ได้แต่รวมทั้งสองรายการแล้วไม่เกินวงเงิน 100,000 บาท หรืออาจมากกว่า เพราะจะได้สร้างแรงจูงใจมากขึ้น และหากให้สิทธิลดหย่อนภาษีเบี้ยประกันสุขภาพแก่คู่สมรสที่ไม่มีเงินได้ และบุตร จะเป็นแรงจูงใจสำคัญอย่างมากในการที่ผู้ซื้อประกันสุขภาพซื้อลดหย่อนภาษีในอนาคต และผู้ขายประกันมองว่าความเป็นไปได้ในการนำเบี้ยประกันสุขภาพของคู่สมรสและบุตรไปใช้สิทธิลดหย่อนภาษีในอนาคต มีโอกาสความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่นอน หากรัฐบาลไม่สามารถแบกรับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลตามสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนได้ในระยะยาว รัฐบาลต้องพึ่งพาเอกชน หมายถึงประชาชนพึ่งพาตนเอง แต่การที่จะให้ประชาชนพึ่งพาตนเองนั้น ต้องให้แรงจูงใจโดยการใช้ “มาตรการภาษีก็เป็นช่องทางหนึ่ง” เพราะถ้าประชาชนซื้อประกันสุขภาพ รัฐบาลก็ได้ภาษีทางอ้อมส่วนหนึ่ง กล่าวคือ รัฐบาลไม่เสียหายมากเพราะว่าคนซื้อนำเบี้ยประกันสุขภาพที่ซื้อไปใช้เครดิตภาษี แต่ในขณะเดียวกันก็ไปจัดเก็บภาษีกับบริษัทผู้ขายประกันภัย หรือรัฐบาลอาจจะเลือกใช้วิธี Co-Payment กรณีอย่างสิทธิประกันสุขภาพ 30 บาท คือ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจ่ายค่ารักษาพยาบาล หรือสองสร้างแรงจูงใจในการลดหย่อนภาษีให้ประชาชน เพราะรัฐบาลอาจแบกรับภาระเองไม่ไหว คือ สิทธิประกันสุขภาพ 30 บาท และสิทธิสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลของข้าราชการ สำหรับประชาชนผู้ที่อยู่ในระบบประกันสังคมส่วนใหญ่ยังมีนายจ้างร่วมจ่ายสมทบด้วย

ผลการวิจัยพบว่าผลกระทบด้านอื่นพบว่า ทางด้านผู้ขายประกัน ไม่ส่งผลกระทบต่อช่องทางจำหน่ายและด้านบุคคลากร แต่ส่งผลกระทบเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นตอนการเก็บเอกสารของผู้ซื้อประกัน ขั้นตอนการส่งเอกสารหรือวิธีการเกี่ยวกับการให้ผู้ซื้อประกันสุขภาพตกลงยินยอมให้บริษัทผู้ขายประกันส่งข้อมูลกรณีผู้ซื้อประกันประสงค์จะใช้สิทธิขอยกเว้นภาษีเงินได้ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีอากรหรือไม่ให้แก่กรมสรรพากรภายในวันที่ 7 มกราคม 2562 จึงจะนำเบี้ยประกันสุขภาพที่ได้จ่าย

จริงแต่ไม่เกิน 15,000 บาท มาใช้ลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีภาษี 2561 ได้ ในขณะที่ด้านผู้ซื้อประกันส่วนใหญ่มองว่าหากตนได้จ่ายค่าเบี้ยประกันสุขภาพไปแล้วย่อมมีสิทธินำหลักฐานที่ได้จ่ายเงินซื้อประกันมาใช้สิทธิลดหย่อนภาษีได้ โดยไม่คำนึงว่าบริษัทผู้ขายประกันได้ดำเนินการแจ้งประสงค์ขอใช้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้หรือไม่

ข้อจำกัด

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้มากจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง และแบบกึ่งบังเอิญหรือแบบลูกโซ่ โดยผู้วิจัยได้ติดต่อโดยตรงกับผู้ให้สัมภาษณ์และเป็นกลุ่มตัวอย่างเฉพาะกลุ่มบริษัทประกันภัยและประกันชีวิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันมีบริษัทประกันภัยที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์หลายบริษัทและผู้ซื้อประกันภัยของผู้ขายประกันนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวนมาก ดังนั้น การวิเคราะห์จึงไม่สามารถอธิบายให้ครอบคลุมถึงกลุ่มตัวอย่างบริษัทผู้ขายประกันสุขภาพทั้งประเทศหรือผู้ซื้อประกันสุขภาพทั้งประเทศได้

2. การวิจัยในครั้งนี้ เป็นเพียงการศึกษาผลกระทบของมาตรการภาษีเบี้ยประกันสุขภาพต่อกลุ่มบริษัทธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิตที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เท่านั้น

3. การทำวิจัยเชิงคุณภาพกับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และกลุ่มตัวอย่างผู้ซื้อประกันของกลุ่มบริษัทดังกล่าวที่ต้องใช้ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ซื้อประกันให้ครอบคลุมทุกภาคของประเทศ ทำให้ต้องบริหารจัดการเวลาอาจไม่เป็นไปตามที่กำหนด และบางบริษัทอยู่ในช่วงการทำโปรเจกต์จึงไม่สะดวกเข้ารับการสัมภาษณ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างบริษัทผู้ขายประกันสุขภาพที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์ด้วย เพื่อให้ทราบมุมมองของผู้บริหารและมุมมองของผู้ซื้อประกันทั่วไปที่ซื้อประกันสุขภาพนอกตลาดหลักทรัพย์ เพื่อที่จะได้หลากหลายมุมมองมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงว่าด้วยการยกเว้นรายการเบี้ยประกันสุขภาพให้บิดามารดาของผู้มีเงินได้รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ฉบับที่ 263 พ.ศ.2549. (2549). ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา 123 (122 ก). หน้า 6-7.

- กฎกระทรวงว่าด้วยการยกเว้นราชการเบี้ยประกันภัยสำหรับเบี้ยประกันภัยแบบบำนาญ ฉบับที่ 279 พ.ศ.2554. (2554). **ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา 128 (11 ก).**หน้า 31-32.
- กฎกระทรวงว่าด้วยการยกเว้นราชการเบี้ยประกันสุขภาพของผู้มีเงินได้ ฉบับที่ 334 พ.ศ. 2560. (2560). **ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา 134 (122 ก).** หน้า 1-2.
- ชุตินา จิระกตยากุล.(2558). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อประกันสุขภาพ ของบริษัท เอไอเอ จำกัด.** วารสารบัณฑิตวิทยาลัย, 3(3), 74-86.
- ชัยสิทธิ์ บุญยเนตร, วรภา วรราชกูร, มยุร บุญยะรัตน์, กานต์ จันทรวินยานุชิต, พงศกร แก้วเหล็ก และคงเดช กาญจนนันทวงศ์. (2560). **การศึกษาแนวทางการจำกัดการให้สิทธิหัก ค่าลดหย่อนในภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง, สำนักงานเศรษฐกิจ การคลัง, กรุงเทพมหานคร.**
- ดัชนีเอไอเอ เฮอร์ดี ลีฟวิง อินเดกซ์. (20 มิถุนายน 2561). **การสำรวจแนวโน้มสุขภาพ แรงจูงใจ และความวิตกกังวลในเรื่องสุขภาพของบุคคลและชุมชนทั่วไปในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ครั้งที่ 4, สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2561, จาก http://www.aia.co.th/th/about-aia/Media-centre/press-releases/2561/AIA_RESEARCH_REVEALS_THAILAND_FACING_CRITICAL_ILLNESS_FINANCING_GAP.html**
- เด่นเดือน นิคมบริรักษ์, วีรวัลย์ ไพบูลย์จิตต์อารี, ธารทิพย์ ศรีสุวรรณเกศ และพรชัย พิลหาเวส. (2556). **การพัฒนาแนวทางอภิบาลระบบหลักประกันสุขภาพ. การศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง, สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย (สวปก.), เครือข่าย สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.), กรุงเทพมหานคร.**
- เดิหน้าดูแลคนไทย 5 กลุ่มวัย. (2560). **สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส).** สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2561, จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/35780-เดิหน้าดูแลคนไทย%205%20กลุ่มวัย.html>
- ประไพพิมพ์ สุธีวสินนธ์ และประสพชัย พสุนนท์. (2559). **กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัย. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 29(2), 31-48.**
- ทัศนีย์ ดวงรัตน์. **สถานการณ์ธุรกิจประกันชีวิตในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต. คู่มือปฏิบัติงาน สำหรับตัวแทนประกันชีวิต. สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ ประกันภัย : หน้า 23-24**
- เบญจมาภรณ์ ณรงค์แสง. (2555). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ของผู้ประกอบการรายย่อย กรณีศึกษาเขตพื้นที่เมืองทองธานี. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี, 4(2), 166-170.**
- ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 162). พ.ศ.2549.



- ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 315) พ.ศ.2560
- ประวิทย์ เอราวรรณ. (2545). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ : การเรียนรู้ของครูและการสร้างพลังร่วม
ในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้าวิชาการ. หน้า 11.
- พิชา สิริโยธิน. (4 ตุลาคม 2560). 8 เดือนยอดเบี้ยประกันชีวิตแตะ 3.8 แสนล้านบาท 6.58%
โค้งสุดท้ายอัดโปรดักต์กระตุ้นลูกค้าซื้อลดหย่อนภาษี. ประชาชาติธุรกิจ เว็บไซต์
<https://www.prachachat.net/finance/news-49626>
- ฤทธิพร ส่งเสริมสวัสดิ์. (2561). ค่ารักษาพยาบาล : ต้นทุนชีวิต และโจทย์การคลังภาครัฐ.
ทีม Business Risk and Macro Research. บริษัท ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน).
สืบค้นเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2561, จาก [https://sme.ktb.co.th/sme/productList
Action.action?command= getDetail& cate Menu= KNOWLEDGE&catelid= 3 7
&itemid=166](https://sme.ktb.co.th/sme/productListAction.action?command=getDetail&cateMenu=KNOWLEDGE&catelid=37&itemid=166)
- วรุณี อินวันนา. (2560). ความสัมพันธ์พหุคูณเงินปี 2560. พหุคูณเงินปี ประกันชีวิต.
จาก <https://www.posttoday.com/finance/insurance/524548>
- วรรณวรางค์ จันทราต และดารณี เอื้อชนะกิต. (2558). พฤติกรรมการลดหย่อนภาษีต่อการ
ประหยัดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ของข้าราชการกรมคุมประพฤติ สำนักงานเขต
กรุงเทพมหานครกระทรวงยุติธรรม. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต,
3(3), 286-293.
- สุทธิพล ทวีชัยการ. (12 ธันวาคม 2560). กรมธรรม์ชีวิต-ประกันสุขภาพ ลดหย่อนภาษีได้.
ข่าวด้านเศรษฐกิจ. รัฐบาลไทย. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2561, จาก [http://www.thaigov.
go.th/news/contents/details/8689](http://www.thaigov.go.th/news/contents/details/8689)
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2556). 10 เรื่องควรรู้ สิทธิหลักประกันสุขภาพ.
(แผ่นพับ) : 5-6
- สมสุดา ผู้พัฒน์. (2558). การเขียนรายงานการวิจัยเชิงคุณภาพ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. หน้า
1-5. งานมหกรรมวิจัยแห่งชาติ 2558. โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวน
ชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์.
- อธิภัทร มุทิตาเจริญ. (2560). 5 มุมมองใหม่จากข้อมูลผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา. วารสาร
Abridged Marketing Research Accessible. สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์,
พิมพ์ครั้งที่ 19 ปี 2560, 1-11.